

Vladimír Škoda

1 Dílo

Česko-francouzský umělec Vladimír Škoda patří k nejvýznamnějším sochařům pohybujícím se na současné evropské scéně. Jeho tvorba, která vychází z české zkušenosti, zpracovává podněty z evropského umění – a dospívá k osobité a pozoruhodné syntéze, jež je i na pohled mimořádně atraktivní.

Národní galerie v Praze ve spolupráci s umělcem, Francouzským institutem v Praze a Galerií Jaroslav Krbůšek pořádá výstavu Vladimíra Škody v rámci dlouhodobé výstavní koncepce představování díla autorů, kteří většinu svého tvůrčího období prožili za hranicemi mateřské země.

Výstavu autor koncipoval přímo pro 5. patro Veletržního paláce a soustředil ji na práce vzniklé během posledního desetiletí, tedy na díla, která nejsou v českém prostředí dosud známá a jež zároveň podtrhují stále rostoucí autorův význam na mezinárodní umělecké scéně. Druhá část výstavy probíhá v prostorách Francouzského institutu v Praze.

Poslední pražská výstava Vladimíra Škody nazvaná *Konstelace* se uskutečnila roku 1995 v Rudolfinu, kde autor instaloval železné sféry tak, že připomínaly vesmírná či hvězdná seskupení a odkazovaly na pražskou astronomickou tradici.

V koncepci nynější výstavy autor reaguje na legendu identifikující Prahu jako místo možného vstupu do alternativní reality času a prostoru. Expozici tvoří soubor ocelových objektů, sfér nebo jejich segmentů, jejichž některé lesklé zrcadlí se plochy poskytují možnost vniknout pohledem do vizuálně zkrácené reality, jiné nás přímo uvádí do odhmotnělého a chvějícího se prostoru, kde máme možnost zahledět se do nekonečných a neznámých dimenzí.

Konkávni zrcadla využívají efektu pohybu kyvadel před nimi zavěšených a vytvářejí tak iluzi jakési viditelné vzduchové „bubliny“. Zrcadla vibrující pak odrážejí své okolí přeměněné do roztékající se neurčitelné vize. V dílech jako *Quatrième dimension* (Čtvrtý rozměr) a *Distorsion-vision* (Zkreslení – vidění) lze vidět zobrazené formy, které reálně neexistují. Využitím optických efektů Vladimír Škoda konstruuje relace jak mezi jednotlivými objekty, tak mezi nimi a prostředím, v němž se nacházejí. Tímto způsobem dokáže překročit prostorové omezení sochy a zařadit svá díla do kontextu kosmického univerza.¹

Autour du temps, 2005, pozlacená ocel, pohybové elementy

O svém uměleckém vývoji říká Vladimír Škoda toto:

„V Paříži na akademii jsem se setkal se sochařem **Césarem** a pracoval jsem v jeho ateliéru, kde jsem začal dělat věci z drátů, takové konstrukce, a v tom jsem pokračoval také na stipendiu v Římě. Byla to určitá konfrontace s tehdejšími konceptuálními tendencemi... Po návratu do Paříže jsem do těch drátů začal bušit, kovat, potřeboval jsem fyzický kontakt s hmotou. A to už nebyla žádná konfrontace, to už byl jen a jen můj problém. Do železa jsem bušil už jako malý kluk, u strýčka kováře, tady v Polabí. Pak mě začala víc a víc přitahovat hmota, drát, to je podstatě kresba, ať už je jakýkoli. Mě zajímal vnitřní prostor hmoty. Člověka to provokuje, když zahřeje železo, je to velmi mysteriózní zážitek. S tím souvisí skutečnost, že kováři byli v historii vždy považováni za výjimečné lidi, měli zvláštní postavení. Chtěl jsem jít pod povrch, zajímal jsem se o fyziku, o ten mikrokosmos uvnitř. Ale pozor, nejsem matematik, ani fyzik!

Kolem roku 1988 jsem se dostal do bodu, kdy jsem si uvědomil, že pracuji s formou, ale tu formu vůbec nevidím. Když je železo zahřáté, tak je naplněno energií, která z něj odchází ve formě

světla – člověk je oslněn, stejně jako když koukáte do slunce a nevidíte kouli, ale jen neurčitý kotouč. Když jsem koval, původně ručně a pak i na bucharrech, vlastně jsem neviděl, co dělám, co mi vzniká pod rukama. Tak jsem si uvědomil, že je to úplný nesmysl - dávám něčemu tvar, ale nevidím ho. Tak nějak automaticky, samovolně jsem se přiblížil tvaru koule, což není přesný výraz, lepší je matematický pojem sféra. Vždycky, když jsem to vykoval, objevovala se mi koule. Tehdy jsem se také shodou náhod setkal s knihou architekta francouzské revoluce **Étienna-Louise Boullée**. A když jsem viděl tu hromadu koulí a přečetl si jeho text, rozhodl jsem se, že zvolím dokonalou formu, a to je koule... Nejsem sice matematik, ale matematika mě stále inspiruje, je to znát i z názvů mých prací... Vycházím z geometrických vztahů, ale aplikuji je víceméně intuitivně...

Pak se stalo něco, co jsem nečekal - dostal jsem se z toho vnitřního prostoru na povrch. Kované koule měly vždy povrch a v podstatě i tvar, který vycházel z vlastností hmoty, ta forma nemohla být dokonalá. Proto jsem si nechal čisté, dokonalé koule soustružit. Pak jsem do nich vrtal, různě jsem se snažil dostat dovnitř, ale ta hmota jakoby zmizela. Jak byly povrchy těch koulí hladké, tak mi to nedalo, a stále jsem je leštil, to děláte skoro automaticky. Začal jsem si všimnout, jak se v nich odráží svět kolem a začal jsem toho využívat. Fascinovala mě geometrie zahnutého

prostoru, kde **Euklidova geometrie**, kterou se učíme ve škole, vůbec nefunguje. Vrhnul jsem se opět do astronomie, ale pozor, opět jako amatér. Matematika a astrofyzika umí postihnout i to, co nemůžeme vidět, třeba jak vypadá černá díra uvnitř. Soustředil jsem se tedy na přesně opačnou věc než předtím, zajímala mne slupka, která odráží vnější prostor. Koule už nemusely být plné, šlo o jejich povrch a o vesmír kolem. Ten čtvrtý rozměr v názvu pražské výstavy jsou v podstatě deformace, další nepochopitelná či těžko pochopitelná zrcadlení dnešní reality. V té době mne začala zajímat i kyvadla. Jedno bylo vystaveno také v Rudolfinu, byla to pocta **Foucaultovi**, který **kyvadlem** dokázal, že se země točí. Zajímala mne zase ta čtvrtá dimenze, která má tady podobu času. Moje poslední práce jsou vibrující zrcadla, která se na výstavě také objeví.“²

Text:

¹ Helena Musilová, tisková zpráva NG, 28. 6. 2007.

² Vladimír Škoda v rozhovoru s Karolínou Jirkalovou pro časopis A&A, léto 2007, str. 28-35.

Cinq corps de Platon III, 2004, leštěná med', částečně pískovaná

2 Životopis

Vladimír Škoda (* 1942, žije v Paříži)

1942 / narozen 22. 11. v Praze – Holešovicích

1962–67 / navštěvuje večerní kurzy kresby a malby a opakovaně se neúspěšně hlásí na AVU

1967 / navštěvuje poprvé Paříž

1968 / coby vyučený soustružník-frézař v létě emigruje do Francie

/ získává stipendium na Filozofické fakultě v Grenoblu, v téže roce také volným posluchačem na École des Arts Décoratifs tamtéž

1969 / vstupuje do Československého svazu výtvarných umělců

1969–73 / studuje na École nationale supérieure des Beaux Arts v Paříži u Georgese Jeanclouse, Pierra Carrona, Roberta Couturiera a Césara.

1972 / začíná vystavovat v zahraničí

1973–75 / žije v Římě spolu se svou ženou, francouzskou sochařkou Marie-Claudet Brunet

1975 / získává francouzské občanství

1979–85 / pracuje jako profesor na École d'Art, Le Havre

1985–94 / pracuje jako profesor na École des Arts de Marseille – Luminy

1991 / začíná vystavovat v České republice

1994 – / je profesorem na École des Arts Décoratifs de Strasbourg

3 Slovníček pojmů

Étienne-Louis Boullée / francouzský vizionářský architekt, který žil a tvořil ve 2. pol. 18. stol.. Je řazen mezi tzv. revoluční architekty. Vyvinul abstraktní geometrický styl inspirovaný klasickými formami. Jeho tvorba byla typická odstraněním veškeré ornamentální výzdoby a obřimi měřítky geometrických forem (jako např. koule v návrhu na *Newtonův Kenotaf*, 1784).

César / (celým jménem **César Baldaccini**) francouzský sochař, který je asi nejznámější tím, že vytvořil sošku Césara, francouzské obdoby filmového Oscara. Byl členem volného uskupení *Nouveaux Réalistes*. Pro jeho tvorbu byla typická technika tzv. *compression dirigée*, která spočívala v kompresi předmětů v nové objekty (např. slisovaná auta).

Euklidovská geometrie / někdy také elementární nebo Euklidova geometrie je založena na definicích a axiomech, které publikoval řecký matematik Euklides v publikaci označované jako *Základy*. Euklidova geometrie je nejstarší částí geometrie. Euklides se v *Základech* věnuje nejen geometrii, ale také měření a teorii čísel. Geometrie, která nesplňuje pátý Euklidův postulát (postulát rovnoběžnosti) se nazývá geometrií neeuklidovskou, např. hyperbolická geometrie, eliptická geometrie, Riemannova nebo absolutní geometrie.

Foucaultovo kyvadlo / pojmenované po francouzském fyzikovi Foucaultovi, představuje důležitý experiment potvrzující otáčení planety Země kolem své osy. Původní pokus byl proveden v roce 1851 v pařížském Pantheónu, kde bylo v kopuli zavěšeno závaží o hmotnosti 28 kilogramů na 68 metrů dlouhém laně. Doba kmitu kyvadla byla 16 sekund. Na závaží kyvadla byl hrot, kterým se do písku na podlaze zakresloval pohyb kyvadla. Pozorovatelé tak mohli vidět, jak se postupně mění rovina kyvu.

4 Vzdělávání

Doporučená klíčová slova pro výuku

Instalace
Objekt
Perspektiva
Odras

Doporučení umělci z expozic NG ve Veletržním paláci ve vztahu k výstavě

V. Škoda: Koule, Obrácená pyramida (2. patro)
M. Houser: Koule (2. patro)
J. Fišar: Reliéf (2. patro - ochoz)

Náměty k činnostem ve škole či v galerii

MIZENÍ A ZJEVOVÁNÍ

Motivace

Jaké předměty a objekty mají vlastnost odrážet okolí? Sledujte po cestě z výstavy, jak a co se odráží. Vytvořte dokumentaci těchto odrazů prostřednictvím digitálního fotoaparátu či mobilního telefonu. Prohlédněte si navzájem své záznamy. Jaký je podle vás rozdíl v zachycení skutečnosti a v zachycení odrazu skutečnosti?

Popis činnosti

Vezměte si zrcátka různých velikostí či předměty, které mají vlastnost zrcadlit okolí. Chodte po třídě a umísťujte je po prostoru. Hledejte vhodná místa pro jejich instalaci. Spolupracujte se spolužáky. Reagujte na to, kam již byly zrcadlicí předměty umístěny. Místnost si pak projděte a vnímejte ji skrze odrazy. Dívejte se, kde jste vidět, co je z jakého úhlu pozorovatelné. Jak se prostor mění a deformuje. Instalaci můžete postupně proměňovat...

Reflexe

Uvědomili jste si něco nového? Proměnil se nějak prostor třídy? Jaké to bylo vnímat prostor skrze odraz? Pracovali jste záměrně se světlem? Vypozorovali jste určité zákonitosti odrazu?

Vazby na učivo RVP ZV oboru výtvarná výchova

- vyjádření vztahů a proměn v prostoru
- reflexe zrakového vnímání

Galileo-Galilei, 2004, konkávní zrcadlo z nerez. lešt. oceli, ocelová sféra

Bez názvu, 1997, nerezová zrcadlově leštěná ocel, částečně pískovaná

5 Informace

Autorky výstavy /

Miroslava Hajek a Helena Musilová

Fotografie poskytly /

Tiskové oddělení NG a Galerie Krbůšek

Vzdělávací programy a studijní materiály /

Barbora Škaloudová a Irena Ellis

Místo konání /

Národní galerie v Praze,
Veletržní Palác (5. patro),
Dukelských hrdinů 47, Praha – Holešovice

Termín konání /

28. června – 30. září 2007

Vstupné pro školní skupiny a cena programu /

Vstupné pro školní skupiny /

20 Kč / 1 osoba

Pedagogický doprovod (2 osoby) a děti do 6 let zdarma

Cena programu /

10 Kč / 1 osoba / 1 hodina programu

Otevírací hodiny /

denně mimo pondělí od 10:00 do 18:00 hod.

Doprava /

Tramvaje 12, 14, 15, 17 – zastávka Veletržní
Metro C - stanice Vltavská

Informace o doprovodných programech /

Lektorské oddělení

Sbírka moderního a současného umění

tel: 224 301 003

e-mail: vzdelavani@ngprague.cz, www.ngprague.cz

Informace o otevírací době a vstupném /

tel: 224 301 122

Entropie, detail, 2001,
kuličky z leštěné oceli, instalace variabilních rozměrů

Studijní materiály pro pedagogy k výstavám jsou ke stažení na webových stránkách Národní galerie v Praze:
<http://www.ngprague.cz/11/0/4/doprovodne-programy/veletrzni-palac/>